

**ТВОРЧИЙ ПОШУК У ФОРМУВАННІ МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНИХ СУДЖЕНЬ
І ПЕРЕКОНАНЬ В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА**

УДК 37.03/371.383

Лариса Ороновська, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри музикознавства та методики музичного мистецтва
Наталія Палій, доцент кафедри музикознавства та методики музичного мистецтва факультету мистецтв
Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка

**ТВОРЧИЙ ПОШУК У ФОРМУВАННІ МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНИХ СУДЖЕНЬ
І ПЕРЕКОНАНЬ В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА**

Стаття присвячена розвитку концепції творчого пошуку вчителя музики та музичного мистецтва як механізму орієнтації у пізнанні особистої думки та створенню педагогічних умов її передачі через міжособистісну взаємодію учителя та формуючої особистості.

Ключові слова: творчий пошук, професійна підготовка, музично-педагогічний напрямок, вчитель музичного мистецтва.

Лит. 5.

Лариса Ороновська, кандидат педагогических наук,
доцент кафедры музыковедения и методики музыкального искусства
Наталья Палий, доцент кафедры музыковедения и методики музыкального искусства
факультета искусств
Тернопольского национального педагогического университета имени В. Гнатюка

**ТВОРЧЕСКИЙ ПОИСК В ФОРМИРОВАНИИ МУЗЫКАЛЬНО-
ПЕДАГОГИЧЕСКИХ СУЖДЕНИЙ И УБЕЖДЕНИЙ В ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ
ПОДГОТОВКЕ УЧИТЕЛЯ МУЗЫКАЛЬНОГО ИСКУССТВА**

Статья посвящена развитию концепции творческого поиска учителя музыки и музыкального искусства как механизма ориентации в познании личного мнения и созданию педагогических условий ее передачи через межличностное взаимодействие учителя и формирующей личности.

Ключевые слова: творческий поиск, профессиональная подготовка, музыкально-педагогическое направление, учитель музыкального искусства.

Larusa Oronovska, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor of
Musicology and Music Techniques Department
Natalia Paliy, Associate Professor of Musicology and Music Techniques Department
Ternopil Volodymyr Gnatyuk National Pedagogical University

**CREATIVE APPROACH IN THE FORMING OF MUSICAL AND PEDAGOGICAL
STATEMENTS AND BELIEFS IN PROFESSIONAL TRAINING OF A MUSIC TEACHER**

The article is devoted to the development of the concept of the creative search for the music teacher and music arts as an orientation mechanism in the perception of personal opinion and formation of pedagogical conditions of its transmission through interpersonal interaction between a teacher and a forming personality.

Keywords: creativity, training, musical and pedagogical direction, music teacher.

Постановка проблеми. На нашу думку професійна підготовка вчителя музики та музичного мистецтва у вищій школі має у своїй основі аксіологічний підхід до музично-педагогічної освіти де в якості основного завдання є виховання особистості відмінної від інших у сформованій потребі творчого осягнення світу музичних цінностей і у якій є уміння прививати цю потребу до своїх учнів. Таке вміння народжується на розумінні механізмів які впливають на формування орієнтації і впевненості до виконання поставлених завдань.

Аксіологічний підхід дозволяє молодим музикантам осягнути суть музики як носія

цінності і як саморозвиваючу систему ціннісного взаємозв'язку в музично-педагогічному процесі. Отже, аксіологічне виховання молодих музикантів, на нашу думку, завжди спирається на конкретну роботу з тим або іншим музичним матеріалом.

Формування системи ціннісних орієнтацій в музично-педагогічній освіті пролягає через пошук, ціннісне осмислення і оцінку, вибір і перевірення комплексу художніх образів кожного музичного твору в деяке нову якість. Творчий пошук – це здійснення права на особистий вибір – може виступати як універсальний механізм орієнтації який розширює кругозір особистості і сприяє її творчій активності.

ТВОРЧИЙ ПОШУК У ФОРМУВАННІ МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНИХ СУДЖЕНЬ І ПЕРЕКОНАНЬ В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Аналіз основних досліджень і публікацій.

Серед науковців які розглядали поняття творчого пошуку у формуванні музично-педагогічних орієнтацій виділяються: А. Лосєв, А. Кір'якова, В. Ландовська, В. Медушевський, А. Щербакова та інші. Куруючись надбаннями наукових концепцій можемо стверджувати аксіологічне виховання музично-педагогічної освіти фіксує увагу педагога музиканта на тому, як механізми орієнтації “працюють” в процесі засвоєння музичного твору як цілісної структури (яка має зовнішні і внутрішні грані музичного твору) так і свій набір найвиразніших засобів, своє ціннісне наповнення.

Серед сторін філософії музики А. Лосєв виділяє “Музичну критику” як теоретично-філософське осмислення яке дає “картину кожного конкретного твору і композитора” [2]. Основним критерієм такого осмислення може стати правильність музичного судження самого твору і здібність осягнути його в цілісності, зрозуміти його “норми – цінності” (термін А. Лосєва). Отже, стверджено можна відмітити, що музичне судження як результат ціннісного осягнення музичного твору – поняття одночасно музичне та естетичне [2].

Метою статті є розглянути концепцію розвитку творчого пошуку вчителя музики, та музичного мистецтва як механізму орієнтації у пізнанні особистої думки та створення педагогічних умов її передачі через міжособистісну взаємодію учителя та учня.

Виклад основного матеріалу дослідження. Пошукова активність в музично-педагогічній діяльності представляє собою одну із найважливіших умов успішного творчого процесу. Пошук можна розглядати як “педагогічне уявлення” (А. Кір'якова), включене в механізм формування системи ціннісних орієнтацій, як один із механізмів цих орієнтацій. Пошук несе в собі розвиваючу функцію яка відповідає завданням які ставить перед ним музично педагогічна освіта.

Значення пошуку підкреслюється в працях Я. Лернера, Н. Скаткіна, Ю. Бабанського, Б. Неменського, А. Мелік-Пашаєва, в працях присвячених питанням виховання З. Коваленко, М. Яценко. Творчий пошук як обов'язковий компонент музичної діяльності розглядали практично всі відомі музиканти, композитори, виконавці, педагоги.

Пошук – це завжди шлях осягнення, розуміння, при чому не просто безпредметне фантазування, а ціленаправлена діяльність в процесі якої потрібно “доискатися истенных намерений автора” [4]. Орієнтуючись на творчий пошук

вчитель музичного мистецтва дозволяє собі не тільки “зрозуміти старе через призму нового” але і без остраху опрацьовувати новинки які ще не мають еталонних виконавських зразків.

Це і є шлях до комунікативної свободи, ініціативності, самостійності. Пошук в музично-педагогічному процесі це не тільки засвоєння творів для себе, пошук свого шляху, бажання співпраці перевтілення музичного твору, але і одночасно пошук шляху до іншого, до свого учня, – це двонаправлений рух.

Майбутній вчитель музики, музичного мистецтва вчиться в творчому пошуку виокремлювати найголовніше в другорядне, прагнути до потреби уміння спілкуватися зі своїми учнями просто про важке, доносити до них цінність зрозумілої музики, привити любов до неї. Пошук самостійного шляху до розуміння твору визначення його цінності повертається пошуком самостійного шляху до учня, до здійснення багатостороннього діалогу. Роль педагога музиканта полягає не тільки в тому що він дає повну свободу у пошуку, а в тому, що він всіляко допомагає, направляє хід творчого пошуку, підкреслює ті позитивні віхи які йому паралельно сприяють і допомагає виявити та проаналізувати припущені помилки. Більше того молодий вчитель починає розуміти, що помилка – це прекрасний матеріал для роздумів та перестає боятися її, починаючи шукати шлях самостійно-виникаючих проблем.

Концепція пошуку як механізм орієнтації допомагає особистості в її пізнанні себе самої і створює мотивацію “люблю искать, находит новое” (А. Кір'якова). Подібна мотивація веде до перефразування цього положення: “люблю искать и могу находить новое”. Економії часу яка можлива при використанні “створених рецептів” в музичній педагогіці нормативно-регламентуючого типу, повністю компенсується в “пошуковій” педагогіці якісним результатом який наповнений особистісно-ціннісними відношеннями до знайденого рішення. Отримане в творчому пошуку, в клопіткій праці почуття набагато дорожче чим легко здобутий “створений рецепт” отриманого успіху. “Еврика, я знайшов!” – міг би проголосити кожний. Для кого сам процес пошуку вже є здобуття. В цьому процесі проходить кристалізація ідей-цілей, виявляються перешкоди, визначаються засоби для їх подолання. В творчому пошуку створюється “механізм розвитку сутнісних сил особистості” [1].

“Пошукова активність” на нашу думку є стимулятором виявлення внутрішнього потенціалу особистості. Вчитель музики,

ТВОРЧИЙ ПОШУК У ФОРМУВАННІ МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНИХ СУДЖЕНЬ І ПЕРЕКОНАНЬ В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

музичного мистецтва який керує цим процесом відправляє свого учня у “вільне плавання” тим не менш озброює його всім необхідним для досягнення успіху. Це і необхідна література, і зазначений круг запитань, роздуми над якими допоможе у вирішенні поставлених завдань і спільне обговорення поставлених проблем. Вивчення “пошукової активності” як механізму формування орієнтації дозволяє педагогу виявити особливості особистості учня: ступінь його активності, рівень сформованості ціннісного пізнання, зацікавленості. Щиро бажання зрозуміти музику або формального виконання отриманого завдання.

Це дає можливість педагогу допомогти в корекції керуючись індивідуальними особливостями кожної формуючої особистості, максимально виявляючи її творчий потенціал. Міжособистісна взаємодія розвиває у майбутнього вчителя музики, музичного мистецтва здатність до емпатії, знімає негативну направленість емоцій, що характерно при появі деяких труднощів на вибраному шляху.

Творчі переживання – це найсильніший стимул особистісної саморегуляції надихає людину на здобуття все нових вершин. Розвиває вольовий імпульс який включає в себе “механізм подолання”. Цей механізм відіграє дуже важливу роль в розвитку особистості, адже цей принцип Л. Виготський формулює як корекцію “зверху вниз”, а Д. Кабалевський – “забігання наперед і повернення назад”. Механізм подолання – це засіб активізації діяльності. Виявлення творчого потенціалу молодого музиканта. Керуватись ним потрібно дуже обережно щоб не спровокувати у формуючого музиканта стресову ситуацію яка може значно нашкодити знищивши впевненість у собі. Але механізм подолання може стати і засобом самоутвердження який відкриє в майбутньому учителю музичного мистецтва дотепер невідомі йому можливості.

Таким чином пошукова діяльність супроводжується включенням “механізму подолання”, який в свою чергу включає механізм самореалізації [5, 325 – 332]. Комплексна дія цих механізмів розвиває творчі здібності особистості, асоціативне мислення, фантазію, уявлення, це усі ті якості без яких не можливе повноцінне існування у світі мистецтва.

Пошук як механізм орієнтації являє собою “пальне” для запуску “perpetuummobile” – вічного двигуна спраги пізнання, вічного джерела творчої енергії. Ефект “ненаситності”. Який супроводжує ціннісно-орієнтовану особистість. Народжується при включенні механізму пошуку найвищих

Духовних цінностей: Істини, Добра, Краси. Вчитель, який орієнтує свого учня на миттєве вирішення поставленого завдання, відкриває йому перспективу постійного творчого росту, дозволяє виступати самостійною, індивідуальною особистістю яка має право на особистий шлях, на виділення свого “Я” у світі цінностей. Педагог керується при цьому переконаннями в напруженій духовно-творчій роботі. Пошук і шлях – два поняття які тісно переплітаються в мистецтві, але ці поняття не тотожні. Шлях може бути “в’їдливі”, але новий шлях до поставленої мети завжди привабливий. Дуже точно ситуацію пошуку сформулював К. Ігумнов: “Тем, кто спрашивает у меня, как я сам подхожу к произведению, я бы ответил: “Разве к каждому новому для вас человеку вы подходите одинаково? Разве существует у вас какой-то определенный метод подхода к незнакомым людям?... Сколько пьес. Столько разных способов работы” [3]. В цьому вислові музиканта-педагога і виконавця. Як в дзеркалі відобразилося його відношення до музичного твору як до живої істоти. До якої потрібно найти свій шлях, свої засоби комунікації, щоб могла “душа з душою розмовляти” Шлях творчого пошуку, це включення механізму орієнтації. Перший необхідний крок до формування системи ціннісних орієнтацій в музично-педагогічній освіті.

Висновки. Отже, пошук як механізм орієнтації ми виділяємо як один із важливих інструментів в руках майбутнього учителя музики, музичного мистецтва. Навчившись поважати і виявляти власну індивідуальність, цінувати і берегти авторське вміння, відноситися вимогливо до апробації свого музичного судження, майбутній учитель осягає міру відповідальності по відношенню до своїх майбутніх учнів, кожний з яких це єдина і неповторна особистість незалежно від віку, рівня підготовки та природної обдарованості. Механізм творчого пошуку дає поштовх еволюції майбутнього педагога-музиканта, який звертається до музики і до музичної педагогіки як до безперервно розвиваючої цілісності. Поступове розширення цього пізнавального горизонту супроводжується зростаючим пізнавальним “голодом”, і потребує від нього нової глибини переосмислення “всієї канви системи категорій” музично-педагогічної освіти. Чим активніше працює механізм пошуку тим сильніше потреба в осягненні самої сутності майбутньої професії вчителя музичного мистецтва.

І. Кирьякова А.В. Ориентация личности в мире ценности / А.В. Кирьякова. – Оренбург, 1996.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

2. Лосев А.Ф. Логика символа / А.Ф. Лосев // Философия. Мифология. Культура. – М., 1991.

3. Секреты фортепианного мастерства. Мысли и афоризмы выдающихся музыкантов / Сост. Н. Енукидзе, В. Есаков. – М., 1988.

4. Тряпицына А.П. Организация творческой учебно-познавательной деятельности школьников / А.П. Тряпицына. – Л., 1989.

5. Щербакова А.И. Аксеология музыкально-педагогического образования / А.И. Щербакова.

Стаття надійшла до редакції 20.01.2016

УДК 37.034

Ольга Ціхоцька, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов
Людмила Лозинська, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов
Вінницького національного медичного університету імені М.І. Пирогова

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

У статті розглянуті ціннісні орієнтації студентської молоді в сучасних умовах та зроблений аналіз особливостей їх формування. Визначено: важливість ціннісних орієнтацій у сучасному суспільстві, а також здійснено їх класифікацію залежно від соціокультурних і економічних умов; їх вплив на професійне становлення сучасної молоді.

Ключові слова: цінності, ціннісні орієнтації, соціалізація, соціально-культурні умови розвитку особистості, виховання студентської молоді.

Літ. 12.

Ольга Цихоцкая, кандидат педагогических наук, доцент кафедры иностранных языков
Людмила Лозинская, кандидат педагогических наук, доцент кафедры иностранных языков
Винницкого национального медицинского университета имени М.И. Пирогова

ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ЦЕННОСТНЫХ ОРИЕНТАЦИЙ СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ

В статье рассматриваются ценностные ориентации студенческой молодежи в современных условиях и сделана попытка анализа особенностей их формирования. Определено: важность ценностных ориентаций в современном обществе, а также представлена их классификация, определяющаяся социокультурными и экономическими условиями; их влияние на профессиональное становление современной молодежи.

Ключевые слова: ценности, ценностные ориентации, социализация, социально-культурные условия развития личности, воспитание студенческой молодежи.

Olga Tsihotska, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor at the Foreign Language Department
Lyudmila Lozynska, Ph.D. (Pedagogy), Associate Prof. of the Foreign Languages Department of the
Vynnytsya M. Pyrohov National Medical University

THE PECULIARITIES OF FORMATION THE STUDENTS' VALUE ORIENTATIONS IN THE MODERN CONDITIONS

The article deals with the students' value orientations in modern conditions. An attempt consists in analyzing the characteristics of formation of value orientations. It defines the importance of value orientations in the contemporary society, their classification which is determined by the socio-cultural and economic conditions; their influence on the professional development of modern youth.

Keywords: values, value orientations, socialization, social and cultural conditions of personal development, education of students.

Постановка проблеми та її актуальність.
Все, що відбувається в суспільстві впливає на соціалізацію молодих людей і формування у них ціннісних орієнтацій. Студентська молодь складає значну долю в структурі соціуму, що визначає його соціально-економічний і духовний потенціал. Вік юності найбільш чутливий до всіх

соціальних перетворень, і цей факт слід врахувати у виховному вузівському процесі. Основною соціальною детермінантою, яка визначає морально-духовне зростання молодої людини, є її професійно-пізнавальна діяльність. Саме вона має стати джерелом розвитку морально досконалої особистості. Така діяльність безпосередньо